

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ**

СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ

Система забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти
сертифікована на відповідність ДСТУ ISO 9001:2015 / ISO 9001:2015
Кафедра філософії, соціології та політології

ЗАТВЕРДЖЕНО

вченою радою

(пост. п. 630 від «26» 03 2021 р.)

Ректор

А.А. Мазаракі

**СОЦІОЛОГІЯ УПРАВЛІННЯ ТА ОРГАНІЗАЦІЇ /
SOCIOLOGY OF MANAGEMENT AND
ORGANIZATION**

**ПРОГРАМА /
COURSE SUMMARY**

Київ 2021

**Розповсюдження і тиражування без офіційного дозволу КНТЕУ
заборонено**

Автори: Кравченко А.А., докт. філос. наук, проф.
Кизименко І.О., канд. іст. наук, доц.

Програму обговорено та схвалено на засіданні кафедри філософії, соціології та політології протокол № 22 від 23 лютого 2021 р.

Програму розглянуто і затверджено на засіданні вченої ради факультету міжнародної торгівлі та права від «16» березня 2021 року протокол № 3

Рецензенти: Кухта М.П., докт. соц. наук, проф.
Соболева Н.І., докт. соціолог. наук., старший науковий співробітник, провідний науковий співробітник Інституту соціології НАН України

**СОЦІОЛОГІЯ УПРАВЛІННЯ ТА ОРГАНІЗАЦІЇ /
SOCIOLOGY OF MANAGEMENT AND ORGANIZATION**

**ПРОГРАМА /
COURSE SUMMARY**

ВСТУП

Програма дисципліни «Соціологія управління та організації» призначена для здобувачів освітнього ступеня «бакалавр» КНТЕУ денної форми навчання галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки, спеціальності» 054 «Соціологія», спеціалізації «Соціологія економічної діяльності».

Програму підготовлено відповідно до Стандарту вищої освіти України із зазначеної спеціальності та відповідної освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів КНТЕУ.

Програма складається з таких розділів:

1. Мета, завдання та предмет дисципліни.
2. Передумови вивчення дисципліни як вибіркової компоненти освітньої програми.
3. Результати вивчення дисципліни.
4. Зміст дисципліни.
5. Список рекомендованих джерел.

1. МЕТА, ЗАВДАННЯ ТА ПРЕДМЕТ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення дисципліни «Соціологія управління та організації» є формування системи знань про основні категорії соціології управління та організації, розвиток навичок застосування соціологічного інструментарію для аналізу соціально-управлінських процесів, пов'язаних з управлінською діяльністю, і соціальних проблем, що виникають в процесі функціонування і розвитку суспільства.

Завданням вивчення дисципліни «Соціологія управління та організації» є надання студентам ґрунтовних знань з теоретичних та методологічних основ соціологічної теорії управління та організації, формування навичок аналізу соціальних проблем для створення вивіреної управлінської стратегії.

Предметом вивчення дисципліни є основні положення та методи аналізу різноманітних аспектів управлінської діяльності та діяльності організацій.

2. ПЕРЕДУМОВИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ ЯК ВИБІРКОВОЇ КОМПОНЕНТИ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

знання

- загальна соціологічна теорія;
- основи методології та організації соціологічного дослідження;

вміння

- володіння методами аналізу соціологічних досліджень, методами аналізу та комп'ютерної обробки соціологічної інформації.

3. РЕЗУЛЬТАТИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Дисципліна «Соціологія управління та організації», як обов'язкова компонента освітньої програми, забезпечує оволодіння студентами загальними та фаховими компетентностями і досягнення ними програмних результатів навчання за відповідною освітньо-професійною програмою:

✓ «Соціологія економічної діяльності» (ОС бакалавр)

Номер в освітній програмі	Зміст компетентності	Номер теми, що розкриває зміст компетентності
<i>Загальні компетентності за освітньою програмою</i>		
ЗК 01	Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.	6-11
ЗК 03	Здатність працювати в команді.	4,5,12
ЗК 04	Здатність генерувати нові ідеї (креативність).	1-3, 13-17
ЗК 05	Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).	3-17
ЗК 06	Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.	5, 9-17
ЗК 07	Навички міжособистісної взаємодії.	3, 14-17
ЗК 10	Здатність генерувати нові ідеї (креативність).	1-17
ЗК 11	Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.	8-17
<i>Фахові компетентності за освітньою програмою</i>		
СК 03	Здатність аналізувати соціальні зміни, що відбуваються в Україні та світі в цілому.	4,5, 13-17
СК 04	Здатність збирати, аналізувати та узагальнювати соціальну інформацію з використанням соціологічних методів.	1-3,12
СК 05	Здатність самостійно планувати, організовувати та проводити соціологічне дослідження	6-11,12
СК 06	Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації	12

СК 07	Здатність презентувати результати соціологічних досліджень для фахівців та нефахівців.	1-17
СК 08	Здатність дотримуватися у своїй діяльності норм професійної етики соціолога	17
СК 10	Здатність налагоджувати, підтримувати і розвивати міждисциплінарне професійне співробітництво на основі знання організації роботи соціологічної служби в системі державних та недержавних органів	3, 13
СК 11	Здатність до встановлення чинників, показників, типів взаємодії соціально-економічних суб'єктів різного рівня (суспільств, груп, організацій, осіб)	1-17
СК 12	Здатність до встановлення ресурсів, потенціалу розвитку соціально-економічних суб'єктів, а також визначення чинників нерівного доступу до ресурсів	7, 8, 14
<i>Програмні результати навчання за освітньою програмою</i>		
РН 01	Використовувати понятійний апарат соціології в освітній, дослідницькій та інших сферах професійної діяльності.	1-5
РН 04	Пояснювати закономірності та особливості розвитку і функціонування соціальних та соціально-економічних явищ у контексті професійних задач.	1-3,12, 13-14
РН 06	Ефективно виконувати різні ролі (зокрема організатора, комунікатора, критика, генератора ідей, виконавця тощо) у команді в процесі вирішення фахових задач.	6-11,15-17
РН 07	Вміти використовувати інформаційно-комунікаційні технології у процесі пошуку, збору та аналізу соціально-економічної інформації, представлення аналітичних звітів.	7, 10, 14,15
РН 08	Обґрунтовувати власну позицію, робити та аргументувати самостійні висновки за результатами досліджень і аналізу професійної літератури.	1-17
РН 10	Володіти навичками збору соціально-економічної інформації з використанням кількісних та якісних методів.	7, 10, 14,15
РН 11	Презентувати результати власних досліджень для фахівців і нефахівців.	1-17
РН 12	Знати та дотримуватися етичних норм	17

	професійної діяльності соціолога	
PH 13	Вміти застосовувати аналітичний та методичний інструментарій для обґрунтування пропозицій соціально-економічним суб'єктам.	3-16
PH 14	Вміти здійснювати міждисциплінарний аналіз соціально-економічних явищ і проблем та прогнозувати їх можливі соціальні наслідки.	3
PH 15	Вміти визначати чинники розвитку та специфіку взаємодії соціально-економічних суб'єктів різного рівня.	3-17
PH 16	Виявляти та аналізувати нові чинники соціально-економічної нерівності в Україні та світі, визначати можливі шляхи подолання нерівного доступу різних суспільних груп до тих чи інших соціальних ресурсів.	3-17

4. ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Соціологія управління як наука

Поняття «соціологія управління». Предмет, структура та зміст «соціології управління». Соціальна природа управління. Відмінність управління від менеджменту. Поняття «соціальний менеджмент». Сутність управління соціально-економічними процесами на макрорівні і мікрорівнях.

Місце соціології управління у системі соціологічного знання. Предмет та методи соціології управління. Причини появи соціології управління. Системний підхід до соціальних явищ як гарантія реального відображення соціальної дійсності.

Проблемне поле соціології управління. Основні напрямки управління суспільним розвитком. Функції, задачі та принципи соціології управління. Основні категорії та поняття дисципліни.

Соціальна сутність управління. Типи соціального управління (тоталітарний, авторитарний, ліберальний, демократичний). Значення соціального фактору в управлінні. Управління та соціальні інститути.

Поняття суспільства в соціології управління. Суспільство як об'єкт управління. Соціальна структура суспільства і її динаміка. Закони самоорганізації і організації суспільства. Самоуправління та самоврядування.

Актуальні проблеми соціології управління та управління соціальною сферою.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 1-4.

Додатковий: 12, 15, 18, 20, 26.

Інтернет-ресурси: 1-4.

Тема 2. Еволюція соціологічної теорії управління

Хронологія становлення теорії управління. Початок наукового підходу до теорії управління. Генеза та еволюційний розвиток загальної соціологічної теорії управління. Основні наукові підходи до визначення сутності управління.

Принципи наукового управління Ф. Тейлора. Соціологічний позитивізм О.Конта та його науковий підхід до управління. Еволюціоніські погляди Г.Спенсера.

Розвиток класичної теорії наукового управління у працях А.Файоля, М.Вебера, Е. Дюркгейма, М.Фоллетта.

Теорія неокласичного гуманітарного управління початку ХХ століття. Теорія людських відносин. Праці Д.Мейо, А.Маслоу, Ф.Герцберга, К.Левіна та ін.

Мотиваційні теорії. Системний, структурний та ситуаційний підходи. Праці О. Богданова, Ф. Селзника, Л. фон Берталанфі, Т. Парсонса,

П. Лоуренса, Дж. Лорша, М. Мортон. Аксіологічний підхід. Антропологічні концепції управління Р.Хааса, Дж.Колінса. Американська і японська системи управління.

Сучасна теорія соціального управління. С. Девіс, Е Дейл, П. Друкер, Г. Кунц, Г. Лівітт, Л. Ньюмен, Р. Фелк та ін.

Розвиток вітчизняної соціології управління. Соціологія управління в сучасному українському науковому просторі.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 1-4.

Додатковий: 7, 11, 13, 18, 19,20,22, 27-29, 32.

Інтернет-ресурси: 1-4.

Тема 3. Міждисциплінарний та методологічний інструментарій соціології управління

Загальні соціальні проблеми, досліджувані соціологією управління. Соціальні структури, соціальні відносини, соціальні інститути, соціальні потреби, соціальний статус, соціальні ролі, розвиток культури, соціальний контроль в соціальних управлінських системах.

Соціологія управління в системі соціологічного та загальнонаукового знання. Співвідношення соціології управління з соціологічною теорією, соціологією праці, економічною соціологією, соціологією організації.

Співвідношення соціології управління з філософією управління, економікою управління, психологією управління, політологією.

Фундаментальні положення школи соціальних систем. Сутнісні елементи системної соціологічної парадигми управління та концепції ситуативного підходу Р.Моклера. Комплексний підхід в управлінні та його загальні риси.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 1-4.

Додатковий: 12, 15,18, 19,20,22, 24.

Інтернет-ресурси: 1-4.

Тема 4. Управління як соціальний інститут, його місце та роль у системі соціальних інститутів

Зміст поняття соціальний інститут. Ознаки та структурні компоненти соціальних інститутів. Види та характеристики соціальних інститутів. Формальні та неформальні соціальні інститути. Визначення функцій та завдань соціальних інститутів. Роль соціальних інститутів в системі управління та сфери їх діяльності. Класифікація суспільних процесів.

Управління як соціальний інститут. Соціальна природа влади. Держава як головний інститут управління. Класифікація цілей соціального

управління: соціальні, стратегічні, оперативні. Формування соціальних інститутів управління. Цикл зміни управлінської системи. Соціальна ієрархія, типологія та структура влади.

Закони и принципи соціального управління. Зміст закону необхідного різноманіття, закону спеціалізації управління, закону інтеграції управління, закону економії часу. Значення закону пріоритетності соціальних цілей, особливості закону суб'єктивності та інтелектуальності в управлінні. Зміст закону домінування глобальних цілей у розвитку соціальної системи та актуальність закону делегування функцій управління для сучасної України. Основні принципи управління.

Специфіка реалізації функцій управління в різних професійних, національних структурах. Соціальне управління й економічна система суспільства. Соціальне управління і ринок. Управління в політичній сфері. Політичне управління: типи, структура, функції. Політичне управління і маніпулювання. Концепція соціальної адекватності менеджменту.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 1-4.

Додатковий: 9, 12, 15, 18, 19, 20, 21, 26.

Інтернет-ресурси: 1-4.

Тема 5. Управління як соціальне явище. Соціологічний фактор в управлінні

Управління як соціальне явище. Специфіка та особливості управлінської діяльності. Принципи управління як результат узагальнення соціального досвіду. Поняття «управлінські відносини».

Соціальний аспект управлінської діяльності. Система управління як сукупність соціальних відносин. Поняття управління та його характеристика. Функції та задачі управління. Ознаки та види управління. Структура управління.

Основні елементи та типи управління. Сутність та функції соціального управління. Сучасна соціокультурна реальність і відносини соціального управління.

Типологія соціально-управлінських відносин. Роль соціальних відносин у системі управління. Особливості соціальних відносин в системі управління. Соціологічний фактор в управлінні.

Управлінська праця. Складові управління як системи. Управлінські ідеали та управлінська місія. Вплив управлінської практики на розвиток соціологічного знання.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 1-4.

Додатковий: 6, 8, 12, 15, 18, 19, 20, 25.

Інтернет-ресурси: 1-4.

Тема 6. Моделі та методи соціального управління

Поняття моделі соціального управління. Види моделей соціального управління. Централізована модель соціального управління. Демократична модель соціального управління. Ліберальна модель соціального управління.

Суб'єкт та об'єкт управління, їх характеристики. Принципи, моделі та механізми соціального партнерства. Соціальний та управлінський капітал.

Моделювання як метод управління. Моделювання соціального управління в умовах невизначеності та протиріч. Діагностика та проектування соціальних змін. Системне управління соціальними змінами. Моделювання соціального управління з урахуванням вимог сталого розвитку.

Особливості системного та комплексного підходу у вивченні методів управління. Методи соціального управління: соціальні (методи соціального нормування, соціального регулювання, морального стимулювання); соціально-психологічні, економічні, організаційно-адміністративні, наукові методи управління (моделювання соціальних процесів, прогнозування).

Основні групи методів управління. Методи управління функціональними підсистемами (під час керування виробничою діяльністю, функціональними підсистемами «персонал», «маркетинг»); методи щодо виконання функцій управління (організації діяльності, мотивації діяльності).

Методи експертних оцінок. Самоврядування як метод управління. Соціальний експеримент як метод прикладної соціології та метод управління.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 1-4.

Додатковий: 8, 12, 15, 18, 19, 20, 21, 24.

Інтернет-ресурси: 1-4.

Тема 7. Технологія соціального управління

Соціально-управлінська технологія та її специфіка. Типи соціальних відносин в системі управління. Структура та соціальна природа суб'єкта та об'єкта управління. Сутність управлінських відносин. Синергетична парадигма управлінських відносин.

Бюрократія в системі управлінських відносин. Теорія бюрократії М. Вебера. Забезпечення управлінського впливу на засадах керівництва.

Лінійна технологія управління. Технологія управління за результатами.

Системний, процесний та ситуаційний підходи в управлінні: технологія управління по цілях; технологія управління по розподілу функцій; технологія управління по ситуації. Способи постановки цілей та методи аналізу ситуації.

Соціальні основи розробки управлінських рішень. Сутність управлінського рішення. Переваги і недоліки групового та індивідуального

ухвалення рішення. Фактори, які впливають на процес прийняття рішення (інформаційні, мотиваційні, характерологічні, технологічні). Принципи прийняття ефективних рішень.

Конфлікт в системі управління. Стадії проходження та розв'язання конфліктів. Механізми вирішення конфліктів.

Управління ризиками. Соціологічна інтерпретація ризику та особливості його сприйняття. Управління ризиками у сучасному українському суспільстві.

Соціальні технології управління екстремальними ситуаціями.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 1-4.

Додатковий: 9,12, 15,18, 19,20,21,24,25.

Інтернет-ресурси: 1-4.

Тема 8. Соціальні складові управлінського циклу

Структурні елементи управлінського циклу. Соціальний аналіз та його складові. Соціальне прогнозування, алгоритм та методи. Типологія соціальних прогнозів. Основні принципи та функції прогнозування.

Планування як частина процесу соціального управління. Види, задачі, функції та принципи соціального планування. Специфіка соціального проектування.

Організації управління. Визначення повноважень управлінського персоналу. Розподіл функціональних обов'язків. Делегування обов'язків та повноважень як засіб виконання роботи за допомогою залучення інших осіб.

Корегування та регулювання в системі управлінської діяльності. Співвідношення форм і методів управлінської діяльності. Соціальна сутність мотивації. Мотивація як засіб задоволення своїх потреб шляхом ефективної праці.

Здійснення соціального контролю й оцінка ефективності управління як завершальні стадії управлінського циклу. Способи здійснення соціального контролю. Функції та різновиди соціального контролю. Критерії оцінки ефективності управління, визначення досягнутого порівняно з очікуваними результатами, корекція відхилень.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 1-4.

Додатковий: 8, 12, 15,17,18, 19,20,21,24.

Інтернет-ресурси: 1-4.

Тема 9. Соціологічні аспекти організації управлінської діяльності

Основні напрямки управлінської роботи. Управлінські завдання. Поняття та сутність концепції управління персоналом. Поєднання особистих, групових та загальноорганізаційних цілей. Підбір, адаптація та скорочення персоналу. Концепція «організаційного розвитку». Побудова ефективних груп та команд.

Соціально – психологічні аспекти управління. Теорія ефективності організації Б.Боса. Створення продуктивного робочого середовища. Канали взаємодії суб'єктів і об'єктів управління. Соціальні ролі сучасного управлінця. Соціальнопсихологічні фактори управлінської діяльності.

Способи управлінського впливу: м'яке управління, регулювання, позиціонування.

Соціальна інженерія в управлінській сфері. Практичний рівень соціальної інженерії. Управлінське консультування як різновид соціальної інженерії. Технологізація консультування. Соціологічні методи та процедури консультування. Система соціальної інженерії: аналіз проблеми, діагностичне дослідження, вироблення та впровадження рішення, контроль.

Ділові ігри в управлінській сфері, соціальний аспект.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 1-4.

Додатковий: 9,12, 15,17,18, 19,20,21,24.

Інтернет-ресурси: 1-4.

Тема 10. Соціальна організація як система

Поняття «соціальна організація», її ознаки та соціологічна сутність. Соціологічні підходи до типології організацій. Соціальна структура організації. Неформальні та формальні типи організацій. Характерні та специфічні риси соціальної організації. Елементи організації. Зв'язок між цілями та місією організації. Види організацій та їх класифікація (трудова, виробнича, соціальна). Формальні та неформальні організації. Великі, середні та малі організації. Природна та штучна організація. Місце соціальної організації в соціології управління. Поняття «організаційний простір», «організаційний розвиток», «організаційна поведінка».

Еволюція соціальних організацій. Тенденції розвитку організацій в постіндустріальному суспільстві.

Системний підхід до аналізу організацій. Організація як відкрита та закрита система. Життєвий цикл організації: зародження, розвиток, застій, старіння. Фактори стагнації та занепаду організаційного розвитку. Проблеми створення та принципи оновлення організації.

Закони соціальних організацій: синергії, самобереження, розвитку, єдності аналізу та синтезу, композиції та пропорційності.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 1-4.

Додатковий: 7,9, 12, 15,18, 19,20,21,25, 30, 31.

Інтернет-ресурси: 1-4.

Тема 11. Соціальна організація в системі управління

Сутність процесу управління в організації. Соціологічний підхід до управління організацією. Особливості соціального управління в організаціях. Сучасні поняття моделі управління організацією. Організаційна структура та функції процесу управління в організації.

Ієрархія як система соціальних фільтрів. Ієрархія в організаціях. Ієрархічний та координаційний принцип управління. Побудова системи управління організацією, здатною до саморозвитку та самоорганізації.

Форми управління в організації (пірамідальна організаційна структура управління, лінійна організаційна структура управління, матрична організаційна структура управління, організація конгломератного типу).

Соціальна ефективність управління організацією. Внутрішнє та зовнішнє соціальне середовище організації. Основні елементи внутрішнього середовища організації: цілі, програми, та завдання розвитку; персонал; інформаційне середовище; технології та матеріали. Зовнішнє середовище організації: конкуренти, споживачі, постачальники, посередники, державні структури та фіскальні механізми, науково-дослідні організації та ін. Система соціокультурних факторів розвитку організації.

Способи підвищення ефективності організації, етапи та методи реорганізації. Методологія дослідження діяльності організації. Корегування організаційних структур, керування організаційними змінами.

Зв'язок управління організацією із зовнішнім середовищем та його вплив на управління організацією. Моделі структурних змін в організаціях.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 1-4.

Додатковий: 1, 7,12, 15, 18,19,20,21,25, 30, 31.

Інтернет-ресурси: 1-4.

Тема 12. Прикладні соціологічні дослідження управління

Прикладні соціологічні дослідження в системі соціального управління. Теоретичні основи соціологічного забезпечення управління. Соціологічні дослідження як елемент технології соціального управління. Методологічні принципи проведення прикладного соціологічного дослідження проблем соціального управління. Особливості соціологічних досліджень в управлінні.

Статистичні та соціологічні показники та їх характеристика. Поняття та види соціологічних досліджень процесів управління. Методи соціологічного прогнозування, їх сутність та характеристика. Економічні моделі прогнозування.

Методологія та технологія тестування. Соціометричні процедури в управлінні.

Спостереження, аналіз документів і опитування в дослідженні процесів управління. Методологічні принципи аналізу соціологічних відносин в системі управління. Макро- і мікро- соціологічні дослідження в системі управління.

Побудова програми соціологічного дослідження, вибір методів збору та аналізу соціологічних досліджень.

Соціологічне моделювання й експеримент у дослідженні процесів управління. Соціально-психологічні методи в дослідженні процесів керування.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 1-4.

Додатковий: 4, 12, 20,21, 23.

Інтернет-ресурси: 1-4.

Тема 13. Державне та регіональне управління як предмет соціологічного аналізу

Держава та її функції в соціальному управлінні. Влада: її сутність, характеристики і типологія. Державне управління як різновид соціального управління. Системні характеристики державного управління.

Взаємозв'язок суспільства, держави та публічної влади. Управлінські еліти. Особливості і соціальна ефективність самоврядування, представницького й адміністративного управління. Органи місцевого самоврядування та громадські організації в системі державного та регіонального управління. Держава як суб'єкт і об'єкт управління.

Специфіка державно-управлінських відносин у суспільстві. Структура, функції і форми державного та регіонального управління. Державні службовці як соціально-професійна група. Особливості професійної діяльності службовців. Оцінка діяльності й атестація державних службовців.

Управління сталим розвитком: сутність та особливості. Соціальний капітал як фактор забезпечення прогресивного економічного розвитку.

Зміст соціологічного забезпечення державного управління. Державні соціологічні служби.

Соціальне управління в сфері соціального захисту, освіти, культури, охорони здоров'я, дозвілля. Управління соціально-демографічними процесами.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 1-4.

Додатковий: 3, 5, 8,10, 19,20,23.

Інтернет-ресурси: 1-4.

Тема 14. Людський ресурс в управлінні. Стиль управління

Особистість в управлінні, її роль сутність та структура. Соціальні групи та статуси. Соціалізація особистості та її соціальні ролі. Особистісний потенціал працівника: психофізіологічний, трудовий, творчий. Ділові й особистісні якості сучасного управлінця.

Влада, авторитет та лідерство в управлінні. Шкала лідерської поведінки Р.Танненбаума та У.Шмідта. Системи влади: харизматична, традиційна, бюрократична. Формальний і неформальний авторитет. Основні функції лідерства. Роль лідерства в управлінській діяльності. Соціальні технології лідерства. Локус контролю та підбір лідерів.

Зміст вимог організації до індивіда й індивіда до організації.

Стилі управління. Характеристика стилів керівництва: авторитарний, демократичний, ліберальний. Теорії стилів керівництва Д.Макгрегора, Р.Лейкерта. Процедура визначення стилю управління. Вибір раціонального стилю в управлінні.

Поняття кадрового менеджменту. Кадрова політика організації.

Індекс розвитку людського потенціалу.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 1-4.

Додатковий: 2,12, 13, 14,15,19,20,21,23.

Інтернет-ресурси: 1-4.

Тема 15. Соціальні комунікації в управлінні.

Поняття соціальної комунікації. Комунікація як соціальний процес. Функції та роль комунікації в соціальному управлінні. Підходи щодо вивчення соціальних комунікацій у різних наукових концепціях. Механістична та діяльнісна парадигма соціальної комунікації.

Типологія соціальних комунікацій. Функціонування комунікацій в системі управління. Моделі та види соціальних комунікацій. Лінійна модель Г. Ласуелла. Інтеракціоністська модель Т. Ньюкомба. Загальна теорія комунікації Г. Маклюена. Аутопотетична модель комунікації Н. Лумана.

Методи соціологічного вивчення комунікативних процесів в системі управління. Характерні особливості групових і міжгрупових комунікацій. Типи та конфігурації комунікаційних сіток. Вертикальні, горизонтальні, між рівневі комунікації у процесі управління. Параметри ефективного комунікаційного процесу. PR-діяльність в системі соціального управління. Бар'єри в комунікативних процесах та їх специфіка.

Соціальний конфлікт. Організаційні конфлікти та причини їх виникнення. Управління конфліктом в організації.

Маніпуляції в управлінні. Маніпулювання як реалізація інтересів. Види маніпулювання: економічні, політичні, бюрократичні, ідеологічні,

психологічні. Позитивні та негативні наслідки маніпулятивних прийомів впливу на персонал. Маніпуляції суспільною свідомістю.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 1-4.

Додатковий: 2, 12, 13,15,20,21, 23.

Інтернет-ресурси: 1-4.

Тема 16. Місце та роль соціальної інформації в управлінні

Соціальна інформація як організаційний ресурс в управлінні. Види та джерела інформації. Соціологічна інформація, її роль у здійсненні процесу управління.

Інформаційне забезпечення управлінської діяльності. Класифікація соціально-управлінської інформації. Соціальні закономірності інформаційного обміну. Вимоги до якості соціальної управлінської інформації. Дезінформація в системі управління: соціальні механізми та організаційні структури. Інформаційний менеджмент.

Показники та фактори ефективного використання інформаційного ресурсу. Принципи використання інформації в управлінській діяльності. Управлінські вимоги до інформації: достовірність, змістовність, актуальність, доступність для сприймання управлінцями. Удосконалення аналізу соціальної інформації. Корисність управлінської інформації як засіб впливу на зміну уявлень щодо існування соціального об'єкта, що управляється. Якість інформації щодо стану соціальних явищ та процесів.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 1-4.

Додатковий: 12, 15,18,19,20,21, 23.

Інтернет-ресурси: 1-4.

Тема 17. Соціологічні аспекти культури та етики управління

Феномен та поняття організаційної культури. Підходи до вивчення організаційної культури. Компоненти та рівні організаційної культури. Типи управлінської культури (адміністративно-командна; інформаційно-аналітична; соціально орієнтована). Типологія організаційної культури Р. Акоффа, Т. Е. Дейла, Г. Хофштеда.

Порівняльний аналіз західної та східної організаційної культури. Рівні організаційної культури. Соціальне управління розвитком організаційної культури. Формування, підтримка та зміна організаційної культури. Організаційна культура як фактор вирішення соціальних конфліктів. Етапи оволодіння системою корпоративних цінностей. Методика діагностики та розвитку організаційної культури.

Діагностика організаційної культури. Соціологічні методи вивчення корпоративної культури.

Теорія організаційної поведінки. Соціальна відповідальність як атрибутивний елемент організаційної культури. Вплив організаційної культури на організаційну ефективність.

Діловий етикет. Основні норми культури управлінця. Управлінська культура керівника. Вплив управлінської культури на реальну поведінку людей. Роль керівника у формуванні організаційної культури.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 1-4.

Додатковий: 12, 13, 15, 16, 20,21,23.

Інтернет-ресурси: 1-4.

5. Список рекомендованих джерел

Основний:

1. Димитрова, Л. М. *Соціологія управління та організацій: навчальний посібник для студ. вищ. навч. закладів*. Київ: Ліра-К; Політехніка НТУУ «КПІ», 2005. 156 с. *
2. Котвіцька А.А., Кубарева, І.В., Пузак Н.О., Вороніна О.М. *Соціологія організації та сучасна економічна теорія: питання та відповіді: навчальний посібник для здобувачів вищої освіти*. Харків: НФаУ, 2017. 84 с.
3. Нікон Н. О. *Соціологія управління: навч.-метод. посібник*. Одеса: ВМВ, 2016. 82 с.
4. Сурмін Ю. П. *Соціологія управління: підручник для студентів ВНЗ*. Київ : Освіта України, 2012. 688 с.

Додатковий:

1. Бай С.І. *Менеджмент організації: електронний підручник* . Київ. Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2011.
2. Буко С. Корпоративна соціальна відповідальність як принцип ціннісно зорієнтованого менеджменту // *Соціологія: теорія, методи, маркетинг*. 2006. № 2. С. 149 – 158.
3. Бурега В. В. *Социология государственного управления : монографія*. Донецьк : ООО «Східний видавничий дім», 2012. 167 с.
4. Єганов В. В. Застосування соціологічного інструментарію в процесі дослідження стилів державно-управлінської діяльності органів влади // *Актуальні проблеми державного управління*. 2013. № 1. С. 312-319.
5. Єрмакова О. А. Соціальний капітал як важливий фактор економічного розвитку України та її регіонів // *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Серія: Проблеми економіки та управління: збірник наукових праць. 2016. № 847. С. 88–96.
6. Жуковська, А. *Державно-приватне партнерство в соціальній сфері: зарубіжний досвід та перспективи запровадження в Україні* // *Вісник Тернопільського національного економічного університету*. – Тернопіль, 2017. № 3. С. 21-37.
7. Жуковська, В. М. *Соціальний розвиток організації: потенціал, управління, інновації: монографія*. Київ : КНТЕУ, 2018. 352 с.
8. Кальниш, Ю. Г. *Публічне управління та адміністрування: навчальний посібник М-во освіти і науки України, Полтав. держ. аграр. акад.* 2015: РВВ ПДАА, 2015. 280 с.

9. Концептуальні засади управління суспільним розвитком в умовах трансформацій : наук. розробка. Київ : НАДУ, 2012. 52 с.
10. Лагутін В. Економічна політика держави та ефекти її реалізації // *Вісник Київського національного торговельно-економічного університету. Випуск №4 (114). К. : КНТЕУ, 2017. С. 5-20.*
11. Лукашевич М. П., Туленков М. В. Спеціальні та галузеві соціологічні теорії: Навч. посіб. К.: МАУП, 2004. 464 с.
12. Мазаракі А.А. *Основи менеджменту: підручник для студентів вищих навчальних закладів. Харків: Фоліо, 2014. 846 с.*
13. Маковецький А. Ф. Соціологія організації та управління: навчальний посібник. Чернівці, 2006. 76 с.
14. Маркова С. В. Управління персоналом: навчально-методичний посібник для студентів освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр». Запоріжжя: ЗНУ, 2013. 80 с.
15. Миронець С., Коновалова О. *Мотивація в професіогенезі фахівців торговельної сфери // Вісник Київського національного торговельно-економічного університету. Випуск №6 (116). К. : КНТУ, 2017. С. 107-114.*
16. Палеха Ю. І. Ключі до успіху, або організаційна та управлінська культура: навчальний посібник. Київ, 2012. 65 с.
17. П'ятницька, Г. Т. *Стратегічне управління: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Київ : КНТЕУ, 2013. 407 с.*
18. Руженський М.М. Соціальний менеджмент: навч. Посібник. Київ: ІПК ДСЗУ, 2010. 252 с.
19. Сиченко В. В. Соціальний менеджмент як елемент системи управління підприємством [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.rusnauka.com/6_pni_2012/economics/6_102468.doc.htm
20. *Соціологія: терміни, поняття, персоналії: Навч. словник-довідник для студентів . Львів : Новий Світ-2000, 2004. 476с.*
21. Туленков М. В. Теоретико-методологічні основи організаційної взаємодії в соціальному управлінні: моногр. К.: Каравела, 2009. 512 с.
22. Туленков М. В. Сучасні теорії менеджменту: Київ: Каравела, 2007. 304 с.
23. Управління персоналом: навчальний посібник. Вінниця: ВНТУ, 2014. 283 с.
24. Управління сталим розвитком. Мін-во освіти і науки України, Нац. пед. ун-т імені М. П. Драгоманова, Центр наукових досліджень проблем управління сталим розвитком. Київ : Каравела, 2018. 538 с.

25. Яценко А. М. Організаційно-культурні ресурси і механізми соціального управління (соціологічний аналіз): Монографія. Одеса, 2003. 205 с.
26. Comte, A.; Bridges, J.H. (tr.), A General View of Positivism; Trubner and Co., 1865 (reissued by Cambridge University Press, 2009).
27. Drucker, P.F. (1992), Managing for the future. New York: Truman Talley Books/Dutton.
28. Maslow A. A Theory of Human Motivation (опубліковано у Psychological Review, 1943, Vol. 50 #4, pp. 370–396) / <http://psychclassics.yorku.ca/Maslow/motivation.htm>
29. Mayo E. Human Problems of Industrial Civilization. N.Y., 1946., P. 457.
30. Minzberg, H. Structure in Fives. Designing Effective Organizations. London: Prentice Hall, 1983. Parker Martin The Sociology of Organizations and the Organization of Sociology: Some Reflections on the Making of a Division of Labour. The Sociological Review, 2000. Volume 48, Issue 1, P. 124–146.
31. Scott, R. Organizations: rational, natural and open systems. London: Prentice Hall, 1998.
32. Taylor, Frederick Winslow (1911), The Principles of Scientific Management, New York, NY, USA and London, UK: Harper & Brothers / <https://archive.org/details/principlesofscie00taylrich>

Інтернет – ресурси.

1. www.sau.kiev.ua – Соціологічна асоціація України.
2. www.socis.kiev.ua – Центр соціальних та маркетингових досліджень.
3. www.ukrstat.gov.ua - Державна служба статистики України.
4. www.i-soc.com.ua - Інститут соціології НАН України.

**Курсивом визначено джерела та літературу, яка наявна в бібліотеці КНТЕУ.*